ئەرکەکانی هونەری کاریکاتێر … هەندرێن خۆشناو

زۆرێک سەبارەت بە ئەرک و کاری هونەری کاریکاتێر تووشی هەڵە و نا تێگەیشتن بوون، بۆیە ئێمە لێرە دەپرسین کە ئایا کاریکاتێر هونەرێکی گاڵتەجاڕییە؟ تاکە ئامانجی کات بەسەربردن و دڵخۆشییە، چاندنی پێکەنینە لەسەر لێوان؟ بە ئەوەی بینەر یان خوێنەر دوور خاتەوە لە جیدیەتی هەواڵ و وتار و نووسینی وشکی سەر لاپەڕەکان؟. لە کاتێکدا کە هونەری کاریکاتێر بە (میوەی رۆژنامەکان) ناسراوە، کە خوێنەر لە کۆتایی خوێندنەوەی رۆژنامەیەک بەدەستی دەنێت، لەم کاتەشدا دەبێت تام و چێژێکی شیرینی هەبێت، و ناخی خوێنەر تەژی بکات لە خۆشی؟ یان کاریکاتێر هونەرێکی بە گریان هێنەرە، ئێش و ئازاری میللەتێک بەدەردەخات، و بە ڕووی دەسەڵاتدارانی ستەم و داپڵۆسین و کۆیلایەتی هاوار دەکات، و ڕەنگەکانی خوێن و بۆنی گەندەڵی و ئاسنی زیندانەکان وەدەردەخات؟.

زۆرێک بە نادروستی لە کار و ئەرکی سەرەکی هونەری کاریکاتێر لێیان تێکچووە و تێکەڵیەک دەکەن و جیاوازی لە نێوان ئەرکە سەرەکییەکانی ناکەن، ئەوەی راستی بێت کار و ئەرکە سەرەکییەکانی هونەری کاریکاتێر دابەش دەکرێنە سەر سێ ئەرک و ئامانجی سەرەکی.
یەکەمیان: ئەرکی ڕاست و دەکاریی (جیدی) هونەری کاریکاتێر، لێرەدا هونەرمەندی کاریکاتێریست ئێش و ئازار و کێشە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئیدارییەکان دەخاتە ڕوو، وەکو هەر هاوڵاتیەک کە لەگەڵ ئێش و ئازاری گەلەکەی دەژی. لەمەیاندا هونەرمەندی کاریکاتێریست بیروڕاگەلێکی وا دەخاتە ڕوو، دوور لە گاڵتە و پێکەنین و خۆشی، دەکرێت کاریکاتێرەکە یان کارتۆنەکە بە توانج یان بێ توانج بێت.

بینەری ئەم کارانە بەڕاستی تام و چێژی تراژیدیا و خەم و ئازار دەکات لەگەڵ هونەرمەندەکە، لە کاتێک کە ئەو تابلۆیە پڕ لە گریانە دەبینێت، کە راستگۆترین دەربڕینی ناخ و هەستی هونەرمەندەکەیە. ئەگەر هونەرمەندەکە لەو کێشە و ئێش و ئازارەدا ژیابێت و هەستی پێکردبێت، ئەوا هەڵبەتە تابلۆکە ڕاستگۆیانەتر ئەو هەستە دەگوازێتەوە بۆ بینەر و خوێنەر.

لە بەجێگەیاندنی ئەم ئەرکە سەرەکییە، کاریکاتێرەکە دوور دەکەوێتەوە لە دۆخی خۆشی و پێکەنین و شادی، چونکە لە دەربڕینی

ئێش و ئازار و کێشەیەک بە شێوازێکی کاریکاتێریانە، کە هونەرمەندەکە لە ڕوانگە و دیدگای خۆیەوە دایدەڕێژێت، هیچ جێگای پێکەنین و گاڵتە و گەپ نابێتەوە.

دووەمیان: ئەرکی ڕەخنەی گاڵتەجاڕی ئامانجدار، لێرەدا هونەرمەندی کاریکاتێریستی بەتوانا کێشەیەک پێشکەش بە بینەر دەکات، بە شێوازێکی ڕەخنەگرانەی گاڵتەجاڕی دڵخۆشکار، کە تێیدا خۆشی تێکەڵ بە سوود و قازانج دەکات، جا ئەو کێشەیە سیاسی بێت یان کۆمەڵایەتی یان بوارێکی تر بێت، لە هەمان کاتدا مامەڵە لەگەڵ کێشەیەکدا دەکات کە جێگای بایەخی گشت کۆمەڵگایە. لێرە لەم ئەرکەدا کاریکاتێریست بە توانستی خۆی کێشەیەک و ئامانجێکی دیاریکراو لەگەڵ قەشمەبازی و گاڵتەجاڕییەکی جوان دەبەستێتەوە.

سێیەمیان: کاریکاتێر تەنیا بۆ گاڵتە و نوکتەبازی و پێکەنین، لەمەدا کاریکاتێر تەنیا بۆ کات بەسەربردن و مێشک حەوانەوە و بزە و پێکەنین بەکاردێت، بەبێ هیچ کێشەیەکی روون و دیاریکراو، ئەم جۆرە کاریکاتێرەش لە ئاستی کاریکاتێرەکانی تر کەمتر نیە، بەڵکو ئەمەش جەماوەر و حەزلێکەرانی خۆی هەیە، لەمەشدا دەبێت کاریکاتێریست سەرکەوتووبێت بۆ بەدیهێنانی ئەو ئامانجە، ناتوانین ئەم ئەرکە یان ئەمجۆرە کاریکاتێرە یان کارتۆنە بسڕینەوە لە جیهانی رۆژنامەگەریدا، چونکە تەنیا ڕۆژنامەگەریی و ڕاگەیاندن، بەڵکو هەموو کۆمەڵگاش بە درێژایی مێژوو بەبێ کۆمیدیا و نوکتە و گاڵتە نەبووە و نابێت.

لێرەدا بۆمان روون دەبێتەوە کە نابێت تێکەڵیەک بکەین لە نێوان ئەم سێ ئەرکە سەرەکییەی هونەری کاریکاتێر، دەبێت ڕێز لە هەر سێکیان بگرین، چونکە هەر یەکیان ئامانجێکی دیاریکراو بەجێدەگەیەنن، تام و چێژ لە هەموویان وەرگرین و تێیانبگەین، تاوەکو هۆشیاریەکی رۆشنبیریی تەواو لەلامان گەڵاڵە دەبێت، و هەست بە پایە و بایەخی ئەو هونەرە کاریگەرە دەکەین، کە سوود و قازانج، یان قازانج و خۆشی، یان تەنیا خۆشی و پێکەنین، دەبەخشێت بە هەر یەکێک لە تاکەکانی کۆمەڵگە، بە گوێرەی ئاستی تێگەیشتنی خۆی.